

Utkast till lagrådsremiss

Vissa skärpta villkor för anhöriginvandring och begränsade möjligheter till uppehållstillstånd av humanitära skäl

---

Utkastets huvudsakliga innehåll

I utkastet till lagrådsremiss föreslås ändringar i utlänningslagen (2005:716) som innebär att villkoren för anhöriginvandring skärps i vissa fall samt att möjligheten att bevilja uppehållstillstånd av humanitära skäl begränsas. Det föreslås bl.a. att åldersgränsen för att neka uppehållstillstånd på grund av anknytning höjs och att möjligheterna till undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande begränsas. Vidare föreslås att bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter tas bort och att barn i stället ska få beviljas uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter trots att omständigheterna inte har samma allvar och tyngd som för vuxna. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 december 2023.

Förslagen bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Sverigedemokraterna.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	4
3	Ärendet.....	9
4	Skärpta villkor för anhöriginvandring i vissa fall	9
4.1	Ändrat krav för att vara anknytningsperson med tidsbegränsat uppehållstillstånd.....	9
4.2	Höjd åldersgräns för att vägra uppehållstillstånd på grund av anknytning.....	11
4.3	Begränsade möjligheter till undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring för vissa skyddsbehövande	11
5	Begränsade möjligheter att bevilja uppehållstillstånd av humanitära skäl	15
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	18
7	Konsekvensanalys.....	18
8	Författningskommentar	20

1 Beslut

[--] har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

2 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 3, 3 a, 3 d, 6 och 17 a §§ utlänningslagen (2005:716) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

3 §¹

Uppehållstillstånd ska, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift och

a) har en förälder som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, eller

– gäller i Sverige enligt lagen (2018:1289) om adoption i internationella situationer,

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, och

5. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1–2 ska även beviljas om den person som utlänningen åberopar anknytning till (anknytningspersonen) har beviljats ett tidsbegränsat	Uppehållstillstånd enligt första stycket 1 och 2 ska även beviljas om den person som utlänningen åberopar anknytning till (anknytningspersonen) har beviljats ett tidsbegränsat
---	---

uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och har välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd *under en längre tid*.

uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och har välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd.

3 a §²

Uppehållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som

a) är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges, eller

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd *under en längre tid*, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd *under en längre tid*, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige,

4. en utlänning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige, och

5. en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 ska uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

² Senaste lydelse 2021:765.

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,
2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, eller
3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1 a, 3 och 4 och tredje stycket 2 ska inte beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §.

3 d §³

Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting *eller alternativt skyddsbehövande* eller förklarats vara flykting *eller alternativt skyddsbehövande* gäller kraven i 3 b § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting *eller alternativt skyddsbehövande* eller förklarats vara flykting *eller alternativt skyddsbehövande*,

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller

3. utlänningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Om anknytningspersonen är en utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning) räknas tidsfristen i första stycket 1 från det att anknytningspersonen har rest in i Sverige.

Vid tillämpning av första stycket 3 ska det anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat om utlänningen är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige.

Vad som sägs i första och andra styckena gäller även om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande,

om utlännningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om anknytningspersonens asylansökan.

6 §⁴

Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlännning om det vid en samlad bedömning av utlänningsens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningsens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

För barn får uppehållstillstånd Barn får beviljas enligt första stycket beviljas om uppehållstillstånd enligt första omständigheterna är särskilt stycket även om de omständigheter ömmande. Detsamma gäller för en som kommer fram inte har samma vuxen person som har vistats i allvar och tyngd som krävs för att Sverige med uppehållstillstånd och tillstånd ska beviljas vuxna under den tiden fått en särskild personer. anknnytning till Sverige. Vid bedömningen av om det finns en särskild anknnytning får även sådan anknnytning beaktas som har uppstått under tiden mellan det att ansökan om asyl gavs in och att uppehållstillstånd beviljas.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år. En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om utlännningen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd med stöd av första stycket och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

17 a §⁵

Uppehållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 §, om

1. oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medvetet förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet,

2. en utlännning adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inlett utslutande i syfte att ge utlännningen rätt till uppehållstillstånd, eller

3. utlännningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Uppehållstillstånd får vägras även i sådana fall som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 b, om

1. makarna eller samborna inte lever tillsammans eller inte har sådan avsikt,

⁴ Senaste lydelse 2021:765.

⁵ Senaste lydelse 2021:765.

2. den person till vilken anknytning åberopas eller utlänningen som sökt uppehållstillstånd är gift eller sambo med någon annan, eller

3. någon av makarna eller samborna är under 18 år.   3. någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2023.

3 Ärendet

Invandringen till Sverige har under senare år varit omfattande. Även om andelen asylsökande som söker sig till Sverige har minskat tar Sverige fortfarande emot fler asylsökande per capita än flera andra länder i Europa, däribland våra nordiska grannländer. Den tidigare stora invandringen i kombination med bristande integration har också inneburit att Sverige nu står inför stora utmaningar med ett växande utanförskap. För att bryta och vända den utvecklingen behöver en rad åtgärder vidtas och ett paradigmskifte genomförs nu inom svensk migrationspolitik med målet att ytterligare minska andelen asylsökande som söker sig till Sverige.

Inom Justitiedepartementet har ett utkast till lagrådsremiss utarbetats där förslag på ändringar i utlänningslagen (2005:716), UtL, lämnas som skärper villkoren för anhöriginvandring i vissa fall och begränsar möjligheterna att bevilja uppehållstillstånd av humanitära skäl. Förslagen är i linje med tidigare remitterade förslag som lämnats av Migrationskommittén i betänkandet En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54) och Socialförsäkringsutskottet i promemorian Försörjningskrav vid anhöriginvandring (dnr 1961-2020/21). Utöver dessa förslag har regeringen aviserat ytterligare åtgärder, bl.a. en utredning för att anpassa asyllagstiftningen till den rättsliga miniminivån enligt EU-rätten och en utredning för att se över försörjningskraven och villkoren i övrigt vid anhöriginvandring med utgångspunkten att ytterligare skärpa villkoren för att bevilja uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Riksdagen har i juni 2021 tillkännagett för regeringen att regeringen ska återkomma med förslag om att uppehållstillstånd på grund av anknytning får vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år (bet. 2020/21:SfU28 punkt 27, rskr. 2020/21:412).

Förslagen i detta utkast till lagrådsremiss bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Sverigedemokraterna.

4 Skärpta villkor för anhöriginvandring i vissa fall

4.1 Ändrat krav för att vara anknytningsperson med tidsbegränsat uppehållstillstånd

Förslag: För att en person som har tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § UtL ska kunna vara anknytningsperson ska det krävas välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, i stället för välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid.

Skälen för förslaget: I utlänningslagen finns bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning i bl.a. 5 kap. 3 och 3 a §§. Bestämmelserna i 5 kap. 3 § UtL tar sikte på anhöriga i

anknytningspersonens kärnfamilj, dvs. make, sambo och ogifta barn till anknytningspersonen eller anknytningspersonens make eller sambo, och bygger huvudsakligen på rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (familjeåterföreningsdirektivet). I 5 kap. 3 a § UtL finns ytterligare bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning som inte grundar sig på detta direktiv. För att en utländsk medborgare eller en statslös person ska kunna vara anknytningsperson enligt 5 kap. 3 och 3 a §§ UtL krävs som utgångspunkt att han eller hon har permanent uppehållstillstånd i Sverige (jfr prop. 2005/06:72 s. 28 och prop. 2020/21:191 s. 82). Även den som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kan dock vara anknytningsperson i vissa fall. Sedan den 20 juli 2021 finns bestämmelser i 5 kap. 3 § tredje stycket och 3 a § första stycket 1 b och 2 UtL som uttryckligen anger när den som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande, på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter eller på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § UtL kan vara anknytningsperson. Bestämmelserna, som infördes i samband med övergången till en permanent ordning med tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel för skyddsbehövande m.fl. (prop. 2020/21:191, bet. 2020/21:SfU28, rskr. 2020/21:412), innebär att det i dessa fall ställs krav på att anknytningspersonen har välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid.

Det nuvarande kravet på att anknytningspersonen ska ha välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid avviker till sin ordalydelse från familjeåterföreningsdirektivets reglering enligt vilken en anknytningsperson, för att ha rätt till familjeåterförening, ska ha välgrundade utsikter att få ett varaktigt uppehållstillstånd (artikel 3.1). Migrationskommittén ansåg att kravet skulle formuleras som ett krav på välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd (SOU 2020:54 s. 253–254). I propositionen Ändrade regler i utlänningslagen föreslog dock den dåvarande regeringen, bl.a. med anledning av remissynpunkter och i syfte att förtydliga vilken prövning som ska göras, i stället den nuvarande formuleringen, dvs. att anknytningspersonen ska ha välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd *under en längre tid* (prop. 2020/21:191 s. 83).

För att upprätthålla en restriktiv migrationspolitik är det viktigt att det svenska regelverket inte är mer generöst än vad som krävs enligt EU-rätten och internationella konventioner. Även om det är viktigt att ha en reglering som är tydlig kan det med den nuvarande formuleringen *under en längre tid* inte uteslutas att de krav som ska ställas på en utlännings med tidsbegränsat uppehållstillstånd för att han eller hon ska kunna vara anknytningspersonen blir lägre än om kravet formuleras på ett sätt som ansluter till ordalydelsen i familjeåterföreningsdirektivet. Om samma begrepp används som i direktivet blir det också tydligare för rättstillämparen att tolkningen måste följa eventuell praxisutveckling inom EU. Kravet bör därför ändras och formuleras så att anknytningspersonen ska ha välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd.

4.2 Höjd åldersgräns för att vägra uppehållstillstånd på grund av anknytning

Förslag: Upphållstillstånd på grund av anknytning ska få vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Skälen för förslaget: Enligt 5 kap. 17 a § andra stycket 3 UtL får uppehållstillstånd vägras för anknytningspersonens make eller sambo om någon av makarna eller samborna är under 18 år. Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden (tredje stycket). Bestämmelserna grundar sig på artiklarna 4.5 och 17 i familjeåterförordningsdirektivet. I artikel 4.5 anges att medlemsstaterna för att garantera en bättre integration och förhindra tvångsäktenskap får kräva att anknytningspersonen och dennes make ska ha uppnått en viss lägsta ålder, högst 21 år, innan maken kan återförenas med anknytningspersonen.

För att upprätthålla en restriktiv migrationspolitik är det viktigt att det svenska regelverket inte är mer generöst än vad som krävs enligt EU-rätten och internationella konventioner. Åldersgränsen för när uppehållstillstånd vid anknytning får vägras på grund av ålder bör därför höjas från 18 år till 21 år, vilket motsvarar den åldersgräns som anges i artikel 4.5 familjeåterförordningsdirektivet. Det motsvarar också vad som anges i riksdagens tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om att uppehållstillstånd på grund av anknytning får vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år (bet. 2020/21:SfU28 punkt 27, rskr. 2020/21:412). För att uppnå en enhetlig reglering bör åldersgränsen höjas för samtliga anhöriga som omfattas av bestämmelsen. Eftersom bestämmelsen är fakultativ och hänsyn ska tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden kommer individuell hänsyn fortsatt att kunna tas vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras. I fall som rör barn ska, i enlighet med portalparagrafen om barnets bästa i 1 kap. 10 § UtL, också särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver.

4.3 Begränsade möjligheter till undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring för vissa skyddsbehövande

Förslag: Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande ska undantag från försörjningskravet när ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning har gjorts inom tre månader efter att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande endast gälla om sökanden befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om anknytningspersonens asylansökan.

Bestämmelsen om att tremånadersfristen för kvotflyktingar ska räknas från inresan ska tas bort.

Skälen för förslagen

Möjligheten att medge undantag från försörjningskravet när anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande bör begränsas

Uppehållstillstånd på grund av anknytning får som huvudregel endast beviljas om anknytningspersonen kan försörja sig och den anhörige som ansöker om uppehållstillstånd samt har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och den anhörige (5 kap. 3 b § UtIL). Undantag från försörjningskravet kan dock medges i vissa situationer, t.ex. om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande. Då gäller försörjningskravet endast om ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter att anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande, om familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har särskild anknytning till, eller om sökanden och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat (5 kap. 3 d § första stycket UtIL).

Det är en rimlig utgångspunkt att den som vill återförenas med sina anhöriga i Sverige också kan försörja dem. Arbete, språkkunskaper och bostad för den egna familjen är även avgörande faktorer för en god integration. Att anknytningspersonen redan har etablerats i samhället genom att han eller hon är egenförsörjande och har en bostad bör dessutom främja de nyanlända familjemedlemmarnas integration (jfr prop. 2009/10:77 s. 19). För att komma till rätta med de nuvarande problemen med bristande integration och växande utanförskap bör därför försörjningskrav vid anhörginvandring gälla i fler fall än i dag. Den nuvarande tremånadersfristen som gäller om anknytningspersonen är flykting eller alternativt skyddsbehövande grundar sig på bestämmelser i artiklarna 9.2 och 12.1 i familjeåterföreningsdirektivet (jfr prop. 2020/21:191 s. 110). Familjeåterföreningsdirektivet är inte tillämpligt på alternativt skyddsbehövande och det finns alltså inte någon skyldighet enligt direktivet att även undanta alternativt skyddsbehövande från försörjningskravet. Det bör därför övervägas om tremånadersfristen ska tas bort för alternativt skyddsbehövande.

Av särskild betydelse för rätten till familjeåterförening för en alternativt skyddsbehövande är Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Enligt artikel 8 i Europakonventionen har var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Offentlig myndighet får inte inskränka åtnjutandet av denna rättighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välstånd eller till förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för

hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter. Av Europadomstolens praxis följer att artikel 8 inte medför en övergripande skyldighet för en stat att respektera immigranternas val av bosättningsland och att tillåta familjeåterförening på sina territorier. Omfattningen av en stats skyldigheter varierar beroende på den berörda personens särskilda situation och på allmänintresset. Faktorer att beakta i denna bedömning är i vilken utsträckning familjelivet hindras, vilken anknytning till konventionsstaten som familjemedlemmarna har och om det finns oöverstigliga hinder för familjeliv i hemlandet samt om det finns omständigheter som rör immigrationskontroll eller överväganden med hänsyn till offentliga intressen som talar mot familjeåterförening. När det gäller barn ska hänsyn tas till barnets bästa. Vad barnets bästa kräver kan inte vara ensamt utslagsgivande, men ska vara en tungt vägande omständighet (se bl.a. Europadomstolens domar den 10 juli 2014 i mål *Mugenzi mot Frankrike* punkterna 43–45 och den 9 juli 2021 i mål *M.A. mot Danmark* punkterna 130–133, se även MIG 2018:20). Av Europadomstolens praxis följer vidare att det i princip inte är orimligt att uppställa försörjningskrav som villkor för familjeåterförening (se t.ex. Europadomstolens domar den 26 april 2007 i mål *Konstatinov mot Nederländerna* och den 20 oktober 2005 i mål *Haydarie m.fl. mot Nederländerna*). I artikel 14 i Europakonventionen finns som utgångspunkt ett förbud mot diskriminering när det gäller åtnjutande av fri- och rättigheter enligt konventionen. I stadgan om de grundläggande rättigheterna finns bestämmelser om respekt för privatlivet och familjelivet i artikel 7. FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), som gäller som svensk lag, innehåller vidare bestämmelser som bl.a. anger att vid alla åtgärder som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa (artikel 3). En motsvarande bestämmelse om barnets bästa finns i artikel 24 i stadgan om de grundläggande rättigheterna.

Som anförts ovan är det en rimlig utgångspunkt att den som vill återförenas med sina anhöriga i Sverige också kan försörja dem. Ett försörjningskrav vid anhöriginvandring kan visserligen innebära att familjeåterförening fördröjs i vissa fall. Redan enligt nuvarande ordning omfattas dock alternativt skyddsbehövande som huvudregel av ett försörjningskrav om ansökan om uppehållstillstånd har lämnats in efter tremånadersfristens utgång. Även om det skulle innebära att familjeåterförening fördröjs i flera fall om ett försörjningskrav tillämpas direkt efter att en anknytningsperson beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande, bedöms en sådan ordning som utgångspunkt vara förenlig med Sveriges konventionsåtaganden och stadgan om de grundläggande rättigheterna. I situationer som handlar om återförening av familjemedlemmar i Sverige bör därför alternativt skyddsbehövande inte längre omfattas av tremånadersfristen (jfr förslag som lämnades av Socialförsäkringsutskottet i promemorian *Försörjningskrav vid anhöriginvandring* [dnr 1961-2020/21]). Vissa familjemedlemmar till alternativt skyddsbehövande som befinner sig i samma medlemsstat som den alternativt skyddsbehövande i fråga om ansökan om internationellt skydd har dock en rätt till uppehållstillstånd i Sverige som grundas på bestämmelserna om familjesammanhållning i Europaparlamentets och

rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (omarbetning). I de undantagsfall som en sådan familjemedlem inte själv kan beviljas uppehållstillstånd som skyddsbehövande kan uppehållstillstånd beviljas t.ex. med stöd av anknytningsreglerna i utlänningslagen (jfr prop. 2013/14:248 s. 46 och MIG 2022:9). I en sådan situation bör det inte ställas upp ett försörjningskrav. Det nuvarande undantaget i 5 kap. 3 d § UtL bör därför ändras så att tremånadersfristen, i de fall anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande, endast ska gälla om sökanden befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om anknytningspersonens asylansökan.

Förslaget kan medföra att det i fler fall tar längre tid innan familjeåterförening kan ske när anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande jämfört med vad som gäller i dag. För vissa anknytningspersoner kan det också vara svårt att uppfylla ett försörjningskrav överhuvudtaget. Eftersom barn och vuxna inte uppfattar tid på samma sätt kan den tid som barn och föräldrar tvingas vara åtskilda ha en allvarligare effekt på barn än på vuxna (jfr MIG 2018:20). Förslaget att uppställa ett försörjningskrav i fler fall bedöms dock utgöra ett nödvändigt led i arbetet med att åstadkomma en ansvarsfull migrationspolitik och för att främja förutsättningarna för en fungerande integration. Förslaget bedöms kunna öka drivkrafterna för anknytningspersonen att komma i arbete och bli självförsörjande, liksom att ordna en bostad för familjen. Därigenom främjas integrationen för såväl anknytningspersonen i Sverige som de anhöriga som kommer att beviljas uppehållstillstånd i Sverige framöver. Även om bedömningen görs att förslaget som utgångspunkt är förenligt med Sveriges konventionsåtaganden och stadgan kan det inte uteslutas att det i ett enskilt fall skulle kunna bedömas stå i strid med dessa att neka uppehållstillstånd för att försörjningskravet inte är uppfyllt. Det kan också finnas andra undantagsfall där det framstår som orimligt att ställa upp ett försörjningskrav. I dessa situationer finns dock en möjlighet att helt eller delvis medge undantag från försörjningskravet om det finns särskilda skäl med stöd av den s.k. ventilen i 5 kap. 3 f § UtL (jfr prop. 2020/21:191 s. 112). Vid tillämpningen av bestämmelserna om försörjningskrav vid anhöriginvandring ska, i enlighet med portalparagrafen om barnets bästa i 1 kap. 10 § UtL, särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver.

Tremånadersfristen bör beräknas på samma sätt för alla flyktingar

Om anknytningspersonen är en flykting eller alternativt skyddsbehövande som har tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning), dvs. inom den s.k. flyktingkvoten, ska tremånadersfristen i 5 kap. 3 d § första stycket 1 UtL räknas från hans eller hennes inresa i Sverige (andra stycket i samma bestämmelse). Denna

särreglering syftar enligt förarbetena till att ge kvotflyktingar samma praktiska möjlighet att nyttja tidsfristen som en flykting eller alternativt skyddsbehövande som redan befinner sig i Sverige (prop. 2020/21:191 s. 111). Något krav på att tidsfristen ska räknas på ett annat sätt för kvotflyktingar jämfört med andra flyktingar följer dock inte av EU-rätten. Den nuvarande särregleringen för kvotflyktingar bör därför tas bort och tremånadersfristen räknas på samma sätt som för övriga flyktingar, dvs. i enlighet med bestämmelsen i 5 kap. 3 d § första stycket 1 UtlL. På samma sätt som för andra flyktingar får också frågan om det på grund av särskilda omständigheter är objektivt sett ursäktligt att ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning har lämnats in efter tremånadersfristens utgång beaktas inom ramen för ventilen om särskilda skäl i 5 kap. 3 f § UtlL (jfr prop. 2020/21:191 s. 111).

5 Begränsade möjligheter att bevilja uppehållstillstånd av humanitära skäl

Förslag: Möjligheten att bevilja vuxna och barn uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter ska tas bort. Barn ska få beviljas uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Skälen för förslagen

Nuvarande regler om uppehållstillstånd av humanitära skäl

Sedan 1980 har det funnits en möjlighet i Sverige att bevilja uppehållstillstånd av humanitära skäl. I samband med 2005 års utlänningslag utmönstrades begreppet humanitära skäl och ersattes med synnerligen ömmande omständigheter. Bestämmelsen, som återfinns i 5 kap. 6 § UtlL, är avsedd att användas för de situationer som inte omfattas av någon av huvudgrunderna för uppehållstillstånd, vilka måste prövas först (jfr prop. 2013/14:216 s. 8). Det är en samlad bedömning som ska göras av omständigheterna i ärendet och skälen för att sökanden ska få stanna i Sverige ska vara av personlig art. De personliga skäl som särskilt ska beaktas är utlänningsens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet.

När bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter infördes ansågs det viktigt att framhålla att omständigheterna när ett barn berörs inte behöver vara av samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas en vuxen person (prop. 2004/05:170 s. 194–195). En reglering med den innebörden infördes därför i 5 kap. 6 § andra stycket UtlL. Bestämmelsen i andra stycket ändrades 2014. Ändringen innebär att barn får beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande. Syftet med ändringen var att lyfta fram barnrättsperspektivet och framhålla principen om barnets bästa

och därmed möjliggöra att fler barn skulle kunna omfattas av bestämmelserna och beviljas uppehållstillstånd (prop. 2013/14:216 s. 18–19). I juli 2021 utvidgades möjligheten att bevilja uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter till att i vissa situationer också omfatta vuxna personer. Det infördes då en bestämmelse i 5 kap. 6 § andra stycket UtL som innebär att en vuxen person som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd och under den tiden fått en särskild anknytning till Sverige kan beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande.

Möjligheten för vissa vuxna att beviljas uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter bör tas bort

Invandringen till Sverige har under senare år varit mycket stor. För att bryta och vända utvecklingen med utanförskap bedöms det vara nödvändigt att minska invandringen och upprätthålla en restriktiv migrationspolitik under överskådlig tid. Som ett led i detta arbete finns det ett behov av att se över möjligheten att bevilja uppehållstillstånd av humanitära skäl. EU-rätten ställer inte upp något krav på att medlemsstaterna ska ha nationella bestämmelser som möjliggör uppehållstillstånd av humanitära skäl. När Migrationskommittén utredde behovet av en humanitär grund ansåg dock kommittén att någon form av ventil krävs för att Sverige ska leva upp till sina internationella åtaganden och då i första hand kraven i Europakonventionen och barnkonventionen (SOU 2020:54 s. 312). Migrationskommittén bedömde därvid att de nuvarande reglerna i utlänningslagen om synnerligen ömmande omständigheter uppfyller de minimikrav som krävs för att uppfylla förpliktelserna i Europakonventionen. I fråga om barn föreslog Migrationskommittén en återgång till den ordning som gällde innan 2014, dvs. att det för barn inte ska krävas att omständigheterna som kommit fram har samma allvar och tyngd som för en vuxen person (SOU 2020:54 s. 314). I propositionen Ändrade regler i utlänningslagen instämde den dåvarande regeringen i Migrationskommitténs bedömning att bestämmelsen om synnerligen ömmande omständigheter ger det skydd som Sveriges konventionsåtaganden kräver men ansåg, till skillnad mot Migrationskommittén, att barn även fortsättningsvis skulle ha möjlighet att beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande. Den dåvarande regeringen ansåg vidare att även vuxna som vistats i Sverige med uppehållstillstånd och som under den tiden fått en särskild anknytning till Sverige borde omfattas av möjligheten att beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande. Som skäl anfördes att det inte var rimligt att i de fall en person vistats en längre tid i Sverige med tidsbegränsat uppehållstillstånd och under den tiden rotar sig i landet ställa samma höga krav på restriktivitet gällande bedömningen av frågan om det föreligger skäl att låta personen stanna i Sverige, som för en person som inte har haft uppehållstillstånd (prop. 2020/21:191 s. 114–117).

Det finns fortsatt ett behov av en humanitär grund i utlänningslagen som möjliggör att uppehållstillstånd kan beviljas i de situationer som inte omfattas av någon av huvudgrunderna för uppehållstillstånd. Den nuvarande bestämmelsen om synnerligen ömmande omständigheter i

5 kap. 6 § första stycket UtL bedöms ge det skydd som Sveriges konventionsåtaganden kräver och bör därför gälla även fortsättningsvis. Bestämmelsen om särskilt ömmande omständigheter för vissa vuxna i 5 kap. 6 § andra stycket UtL går dock utöver vad som krävs för att uppfylla Sveriges konventionsåtaganden. Ett viktigt led i att få till stånd en hållbar migrationspolitik är att den som inte längre har grund för uppehållstillstånd måste återvända till sitt hemland. Det är också en naturlig följd av en ordning med tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel. Möjligheten för vuxna personer att få stanna i Sverige när deras tidigare grund för uppehållstillstånd har upphört bör därför begränsas på så sätt att bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter för vuxna tas bort. För de mest ömmande fallen kommer det även fortsatt att vara möjligt att beviljas uppehållstillstånd med stöd av bestämmelsen om synnerligen ömmande omständigheter i 5 kap. 6 § första stycket UtL.

Även för barn bör möjligheterna att beviljas uppehållstillstånd av humanitära skäl ändras

Även i fråga om barn finns det anledning att se över möjligheten att bevilja uppehållstillstånd av humanitära skäl. Utgångspunkten att den som inte har en grund för uppehållstillstånd måste återvända till sitt hemland gäller också för barn, som i många fall vistas i Sverige tillsammans med sina föräldrar. I den lydelse av 5 kap. 6 § andra stycket UtL som gällde innan 2014 angavs att det för barn inte skulle krävas att omständigheterna som kommit fram hade samma allvar och tyngd som för en vuxen person, vilket markerade en mer generös prövning av ärenden som rör barn jämfört med ärenden som rör vuxna. En sådan reglering bedöms tillräcklig för att uppfylla Sveriges konventionsåtaganden. Även för barn bör därför möjligheten att beviljas uppehållstillstånd av särskilt ömmande omständigheter tas bort och i stället bör gälla att barn ska kunna beviljas uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter trots att omständigheterna inte har samma allvar och tyngd som för vuxna personer. Eftersom det handlar om en återgång till en tidigare ordning kommer äldre förarbetsuttalanden och praxis kunna ge vägledning framöver, vilket både kan bidra till ökad förutsägbarhet för enskilda och underlätta vid tillämpningen. I relevanta delar kan rättstillämparen även få ledning av den praxis som utvecklats kring bestämmelsen om särskilt ömmande omständigheter, t.ex. i fråga om när ett beslut om utvisning kan anses stå i strid med svenska konventionsåtaganden (jfr MIG 2020:24).

I enlighet med portalparagrafen om barnets bästa i 1 kap. 10 § UtL ska även fortsättningsvis särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver. Begreppet barnets bästa syftar till att säkerställa både fullt och faktiskt åtnjutande av alla de rättigheter som erkänns i barnkonventionen (jfr MIG 2018:20). Som lagstiftaren tidigare uttalat får prövningen av barnets bästa dock inte gå så långt att det i princip blir till ett eget kriterium för uppehållstillstånd att vara barn (prop. 1996/97:25 s. 247). Som framgår av 1 kap. 11 § UtL ska barn höras om det inte är olämpligt när frågor om tillstånd ska bedömas och ett barn berörs av ett beslut i ärendet.

Även om förslaget innebär att det kan bli svårare för barn att beviljas uppehållstillstånd av humanitära skäl jämfört med i dag bedöms en restriktiv migrationspolitik vara nödvändig för att bryta och vända utvecklingen med bristande integration och utanförskap. Därigenom ökar förutsättningarna för ett bra mottagande och en fungerande integration för de personer, inklusive barn, som har beviljats eller som kommer att beviljas uppehållstillstånd i Sverige framöver.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 december 2023.

Bedömning: Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

Skälen för förslaget och bedömningen: De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 december 2023.

Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

7 Konsekvensanalys

Bedömning: Förslagen bedöms sammantaget bidra till minskade kostnader för staten. Förändringarna är dock begränsade och påverkar inte anslagens storlek.

Förslagen bedöms inte leda till några ökade kostnader för kommunerna och regionerna.

Skälen för bedömningen

Ekonomiska konsekvenser för staten, kommunerna och regionerna

Förslagen i utkastet till lagrådsremiss innebär att villkoren för att bevilja uppehållstillstånd på grund av anknytning skärps i flera avseenden och att möjligheterna att beviljas uppehållstillstånd av humanitära skäl begränsas. Förslagen utgör ett led i en ansvarsfull migrationspolitik och syftar bl.a. till att minska antalet asylsökande som söker sig till Sverige och skapa bättre förutsättningar för ett bra mottagande och en fungerande integration. I vilken utsträckning som enskilda förslag kan påverka hur många människor som söker och beviljas uppehållstillstånd i Sverige kan inte fastställas. Förslagen förväntas dock göra Sverige mindre attraktivt som mottagandeland vilket i sin tur förväntas bidra till ett minskat antal asylsökande. Därigenom bedöms förslagen medföra en minskad arbetsbörda för Migrationsverket i asylprövningen och innebär även att antalet personer som är inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem för asylsökande minskar.

Minskningen av antalet asylsökande bedöms även leda till att anhöriginvandringen minskar. Eftersom det kan ta tid för nyanlända att etablera sig i Sverige och uppfylla försörjningskraven kan förslaget om att försörjningskravet ska gälla i flera fall dessutom leda till att färre personer inledningsvis söker och beviljas uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning. Förslaget om att försörjningskravet ska gälla i flera fall kan visserligen innebära att Migrationsverket behöver pröva om försörjningskravet är uppfyllt i flera ärenden än tidigare. Redan i dag måste dock en prövning göras av om nuvarande undantag är tillämpligt och de prövningsmoment som kan tillkomma bedöms inte påverka Migrationsverkets arbetsbörda i någon större utsträckning. Förslaget kan vidare antas medföra att den som har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande i större utsträckning än i dag överklagar beslutet om statusförklaring, något som kan innebära att Migrationsverket får fler överklaganden att hantera och att domstolarna får en ökad måltillströmning. Sammantaget bedöms dock Migrationsverkets och domstolarnas arbetsbörda minska som en följd av att färre ansöker om uppehållstillstånd i Sverige som asylsökande eller som anhöriginvandrare. Sammanfattningsvis bör förslagen därför bidra till att statens kostnader för utgiftsområde 8 Migration minskar. Förändringarna bedöms dock vara begränsade och påverkar inte anslagets storlek.

Ett lägre antal sökta och beviljade uppehållstillstånd medför också att antalet nyanlända som tas emot i en kommun minskar. Därmed bedöms den ersättning som staten betalar ut för mottagandet av nyanlända minska. Inom utgiftsområde 13 Nyanländas etablering bör förslagen således leda till minskade utgifter från och med 2024. Detsamma bör gälla för utgifter inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Även dessa förändringar bedöms dock vara begränsade och inte påverka anslagets storlek.

Förslagen bedöms inte leda till några ökade kostnader för kommunerna och regionerna.

Konsekvenser för barn

Enligt barnkonventionen ska konsekvenserna för barn redovisas i alla åtgärder som påverkar barn. Att säkerställa barns rättigheter innebär inte alltid enkla och givna lösningar. Det handlar ytterst om att väga olika intressen mot varandra och i praktiken kan det innebära att göra val och prioriteringar. Förslaget om att försörjningskravet vid anhöriginvandring ska gälla i fler fall än i dag kan, mot bakgrund av att det kan ta tid för nyanlända att etablera sig i Sverige och uppfylla försörjningskravet, innebära att det för vissa barn tar längre tid innan de kan återförenas med en anknytningsperson i Sverige jämfört med nuvarande ordning. Eftersom barn och vuxna inte uppfattar tid på samma sätt kan den tid som barn och föräldrar tvingas vara åtskilda ha en allvarligare effekt på barn än på vuxna (jfr MIG 2018:20). En anknytningsperson som har hunnit integreras i samhället, genom att vara egenförsörjande och ha en bostad, bör dock främja även de nyanlända familjemedlemmarnas integration vilket är positivt för barn. Genom den befintliga ventilen som möjliggör att undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring kan medges om det finns särskilda skäl kan också säkerställas att förslagen i dessa delar

inte leder till orimliga konsekvenser i enskilda fall. Förslaget om en återgång till den tidigare lydelsen av bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter i fråga om barn kan vidare innebära att det blir svårare för barn att beviljas uppehållstillstånd av humanitära skäl jämfört med nuvarande ordning. Den föreslagna lydelsen markerar dock även fortsättningsvis en mer generös prövning av ärenden som rör barn jämfört med ärenden som rör vuxna. I samtliga fall som rör barn ska dessutom, i enlighet med portalparagrafen i 1 kap. 10 § UtL, särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver.

Konsekvenser för jämställdheten

Förslaget om att försörjningskravet vid anhöriginvandring ska gälla i fler fall kan innebära att kvinnor får vänta längre tid på familjeåterförening än män. Detta eftersom nyanlända kvinnors arbetsmarknadsetablering i genomsnitt tar längre tid än nyanlända mäns och det också är fler kvinnor än män som beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning. Genom förslagen bedöms dock förutsättningarna för en stärkt integration öka för de personer som har beviljats eller som kommer att beviljas uppehållstillstånd framöver. På så vis har förslagen även positiva effekter, inte minst för kvinnor.

Övriga konsekvenser

Förslagen i utkastet till lagrådsremiss bedöms inte ha någon miljöpåverkan.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

5 kap.

3 § Uppehållstillstånd ska, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift och

a) har en förälder som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, eller

– gäller i Sverige enligt lagen (2018:1289) om adoption i internationella situationer,

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, och

5. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd enligt första stycket 1 och 2 ska även beviljas om den person som utlänningen åberopar anknytning till (anknytningspersonen) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och har välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

I *tredje stycket* ändras det hittillsvarande kravet på en anknytningsperson med tidsbegränsat uppehållstillstånd att ha välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid till ett krav på att han eller hon i stället ska ha välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd. Detta tydliggör att tolkningen av bestämmelsen ska följa EU-rätten. I övrigt är ingen ändring avsedd i förhållande till nuvarande ordning. Det görs även en redaktionell ändring som inte innebär någon ändring i sak.

3 a § Upphållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som

a) är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges, eller

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige,

4. en utlänning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige, och

5. en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 ska uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,
2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, eller
3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

Upphållstillstånd enligt första stycket 1 a, 3 och 4 och tredje stycket 2 ska inte beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

I *första stycket 1 b* och 2 ändras, på motsvarande sätt som i 3 § tredje stycket, det hittillsvarande kravet på en anknytningsperson med tidsbegränsat uppehållstillstånd att ha välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid till ett krav på att han eller hon i stället ska ha välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd. Se kommentaren till 3 § tredje stycket.

3 d § Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting gäller kraven i 3 b § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting,

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller

3. utlänningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Vid tillämpning av första stycket 3 ska det anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat om utlänningen är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige.

Vad som sägs i första och andra styckena gäller även om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om anknytningspersonens asylansökan.

Paragrafen innehåller bestämmelser som begränsar tillämpningsområdet för huvudregeln om försörjningskrav vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är flykting eller alternativt skyddsbehövande. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Första stycket ändras på så sätt att begränsningen av försörjningskravet inte längre gäller då anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande förutom i de fall som framgår av tredje stycket.

Det hittillsvarande *andra stycket* tas bort. Det innebär att i de fall anknytningspersonen har tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning), dvs. inom den s.k. flyktingkvoten, ska tremånadersfristen inte längre räknas från hans eller hennes inresa i Sverige utan i stället i enlighet med bestämmelserna i första stycket 1. Andra stycket i sin nya lydelse motsvarar hittillsvarande tredje stycket.

Av tredje stycket i sin nya lydelse, som är en ny bestämmelse, följer att det som anges i första och andra styckena, dvs. om när huvudregeln om försörjningskrav vid anhöriginvandring gäller i fråga om flyktingar, även gäller om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande, förutsatt att utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslut om anknytningspersonens asylansökan. Bestämmelsen, som tar sikte på situationer som rör familjesammanhållning, har utformats med 3 § första stycket 5 som förebild (jfr prop. 2013/14:248 s. 47–48 och 62).

6 § Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

Barn får beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år. En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om utlänningen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd med stöd av första stycket och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Andra stycket ändras på så sätt att bestämmelsen om särskilt ömmande omständigheter tas bort och att det nu anges att barn får beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer. Lydelsen motsvarar den lydelse som bestämmelsen hade före den 1 juli 2014. De överväganden som gjordes i samband med införandet av den bestämmelsen och den praxis som då växte fram ska även fortsättningsvis ge vägledning (jfr prop. 2004/05:170 s. 194–195 och 281–282). Ändringen innebär också att en vuxen person som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd och under den tiden fått en särskild anknytning till Sverige inte längre kan beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande.

17 a § Uppehållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 §, om

1. oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medvetet förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet,

2. en utlänning adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inlett uteslutande i syfte att ge utlänningen rätt till uppehållstillstånd, eller

3. utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Uppehållstillstånd får vägras även i sådana fall som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 b, om

1. makarna eller samborna inte lever tillsammans eller inte har sådan avsikt,

2. den person till vilken anknytning åberopas eller utlänningen som sökt uppehållstillstånd är gift eller sambo med någon annan, eller

3. någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska hänsyn tas till utlänningsens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när uppehållstillstånd enligt 3 § får vägras. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Andra stycket 3 ändras på så sätt att åldersgränsen för när uppehållstillstånd på grund av anknytning får vägras med hänvisning till någon av makarnas eller sambornas ålder höjs från 18 år till 21 år.